

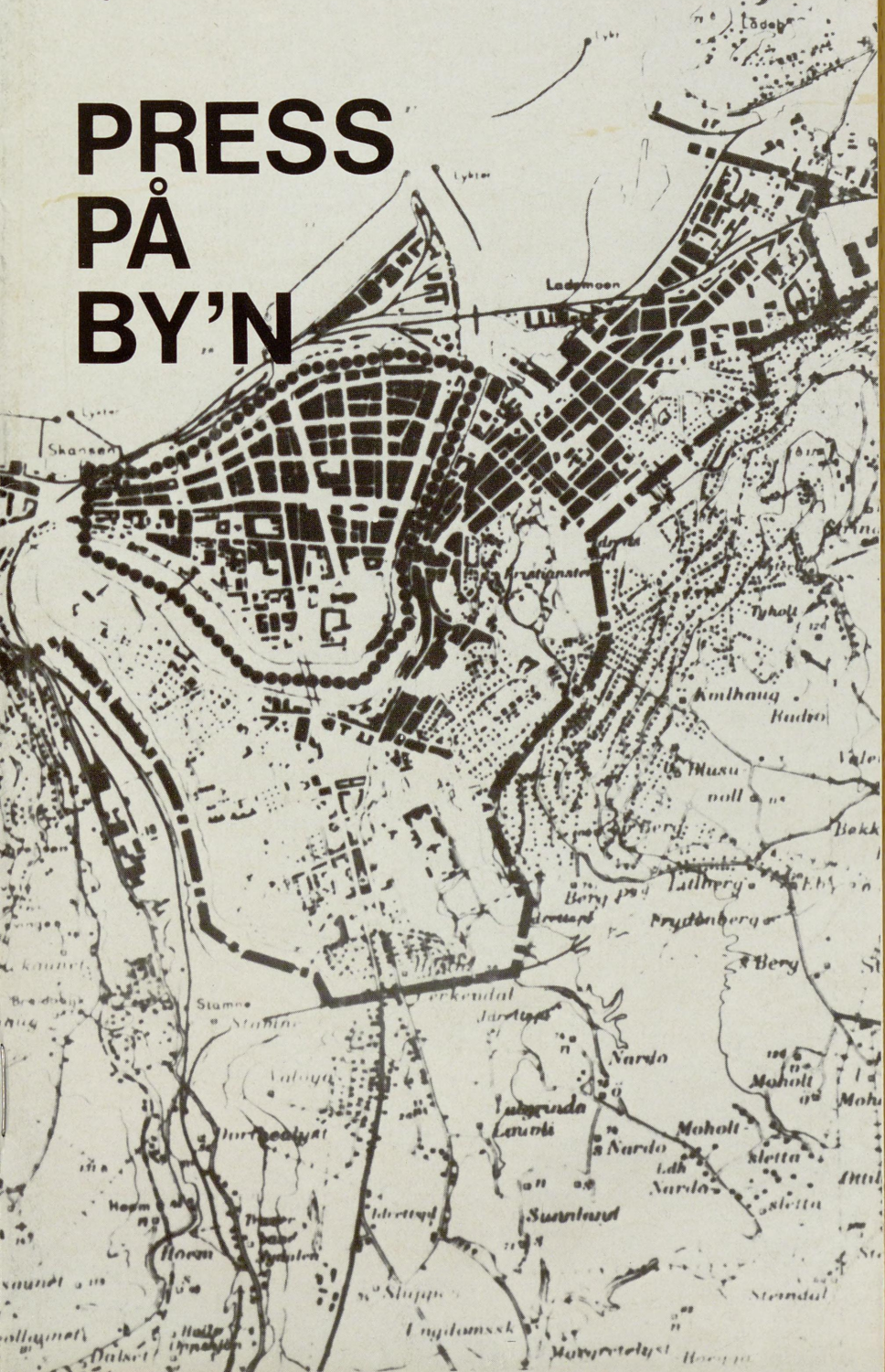
Teaterloftet

Munkholmen

Grøndelag teater

76/77

PRESS PÅ BY'N

Scene fra
«Karriereskolen»: f.v.
Synnøve Strigen, Harald
Brenna, Gørli Mathisen,
Bjørn Fougner og Gerdi
Schjeldrup.

(Alle fotos fra
forestillingen: Øhlander)

Bystyre og formannskap

Etter kommunevalget 1975 (gjelder for perioden 1976—79) er bystyret og formannskapet sammensatt slik:

	Bystyret	Formannskapet
Det Norske Arbeiderparti . . .	34	9
Høyre	24	6
Kristelig Folkeparti	8	2
Sosialistisk Venstreparti . . .	7	1
Senterpartiet	6	1
Venstre	3	1
Det Nye Folkepartiet	2	1
Rød Valgallianse	1	0
	<hr/> 85	<hr/> 21

PRESS PÅ BY'N

ført i pennen av Hallvard Lydvo
(etter en idé og et opplegg av Hans Bendrik
og Jan Bergquist)

Instruksjon : Hallvard Lydvo
Scenografi : Ida M. Frederiksen

Scenemester : Audun Solbu
Lys : Morten Reinan
Inspisient og rekvisitør : Pelle Arntzen
Sufflør (og Stenograf) : Ells-Beth Sjøbakk
Lyd : Jan E. Indergaard
Lysbilder : Mentz Petter Indergaard
Stemmer på Lydbånd : Kjell Stormoen og
Egil Lorck

Programredaksjon: Johan Jensen
Fotos: Roar Øhlander, M.P. Indergaard og Johan Jensen
Ansvarlig utgiver: Kjell Stormoen

Kulisser og kostymer er produsert i teatrets egne verksteder

Medvirkende:

Gørli Mathisen
Gerdi Schjelderup
Synnøve Strigen
Harald Brenna
Bjørn Fougner

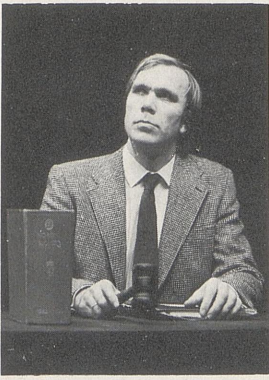
EN PAUSE

Premiere 7. januar

*Går det slik vegplan 2
forutsetter og slik
Asmervikutvalget har
innstilt på, blir disse
eiendommene i Prinsens
gate revet (bildet både
over og under)*

Dommeren: (Harald Brenna) «I følge norsk lov er det forbudt å la hus stå ubebodd eller til forfall».

Hva nå, Trondheim?

Det sies at man kan lese vår fremtid ut av historien. Da burde vi egentlig være på riktig vei nå, for med så mange mistak bak oss, skulle man tro erfaringer hadde avleiret seg, men nei!

Det er i politikken som i livet ellers: Vi blir pådyttet andres erfaringer og velmenende råd — erfaringer og feil vi selv må gjøre for å lære. «Gouverner est prévoir» — å regjere er å forutse, sa den franske journalist og politiker Emile de Girander. Dessverre er det ingen gitt å se inn i fremtiden, og godt er vel kanskje det — profetenes tid er utvilsomt forbi. Det er bare politikkerne som forsøker seg med orakelsvar nå til dags, men de har heller ikke den helt store tillit hos velgerne lenger.

Vi kan ikke stanse utviklingen, heter det. Nei, men det er opp til oss å påvirke den og dirigere den i ønskelig retning. Utviklingen er ikke underlagt noen naturlov hvor faciten bygger på prognoser og statistikker. Vi ser alle nåtidens, dagens situasjon, og dersom vi vil, kan vi alle lese ut av den. Det er klart hvilken vei utviklingen går dersom vi bruker fortiden som facit.

Vi påberoper oss ikke noen løsning for fremtiden servert på sølvfat i kveld, men vi har tillatt oss å dvele litt ved politikernes utforming av byen vår og hvilke fremtidsvisjoner det gir oss. Replikkene til tiltalte og forsvareren i stykket i kveld, bygger på uttalelser fra politikere her i Trondheim, hentet fra bystyresalen, lokalradioen og avisenes referater.

Vi er alle skyldige i det som skjer i samfunnet hvis vi ikke deltar og forsøker å rette på det som er galt, demokratiet blir bare sterkere av kritikk og opinionsytringer.

Husk: Den som tier, samtykker!

Hallvard Lydvo

...ja, disse også, forresten! (Fotos: M.P. Indergaard)

Anklageren: (Gerdi Schjelderup) «Hvem har sagt at det skal komme 30.000 biler der?».

Tale i enerum nr. 27

Hr. President!

Et nytt år avløser det gamle, og det får man tross alt være glad for, hr. President. Og med det nye år følger et nytt jubileum for Trøndelag Teater, til avløsning av det forrige som fant sted i 1964. Det var den gang teatret fikk så å si et nytt teaterhus som gave fra Trondheim kommune. Riktignok var det tomten vi fikk (det såkalte kulturkvartalet), hr. President, men man kunne jo tenke seg hvilket prektig teater det skulle bli. Og det gjør man faktisk fremdeles, — man tenker fremdeles. Man tenker f.eks. at det var leit at kommunen ikke eide tomten når man først hadde gitt den bort. Man tenker også det nye teatret må bygges i tilknytning til det gamle — så gudsjelov likevel. Det kan jo tenkes at selv kommunen gir ingen ting gratis ved dørene. Gjør De, hr. President?

Og foran teatrets 40-års jubileum har vi så å si fått en ny kommunal jubileumsgave — Asmervik-utvalgets reguleringsplan for Midtbyen. Du store verden! Man blir rent overveldet over å bli viet så stor oppmerksomhet. 4 kjørefelter forbi teatret i Erling Skakkes gate, og 5 kjørefelter i Prinsens gate. Og så attpå til i bredden, hr. President. Hadde man enda lagt dem oppå hverandre — i høyden.....

Man aner den kommunale jubileumsappell: **Teatret ut i trafikken!** Eller omvendt — kanskje det, hr. President.

Disse husene i Erling Skakkes gate (som beleiligvis var utsatt for brann) skal også rives.

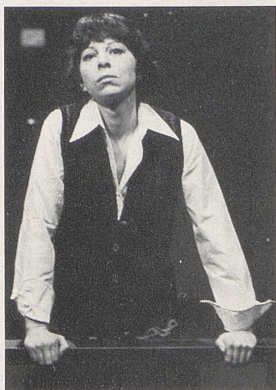

Og trærne i Nedre Møllenberg måtte falle for å gi rom for en bredere gate. (Foto: Karl E. Refnæs, Arbeider-Avisa).

Jeg tviler selvfølgelig ikke et øyeblikk på at man har viet teaterbygningen fra 1816 all mulig oppmerksomhet ved utarbeidelsen av veiplanene, hr. President. Det beviser jo det faktum at teatret har fått beholde sin plass mellom alle strekene. Men hvordan har man tenkt seg at der fortsatt skal kunne spilles teater i byens **eneste** teaterlokale? Nei, se det, hr. President. Det har man neppe tenkt på i det hele tatt, eller kanskje her også tvert imot, hr. President? I så fall får den tanken stå for Deres egen regning, hr. President. Ser De f.eks. noen støyvoli tegnet inn, for å beskytte teatret og publikum? Jeg ser det ikke, hr. President.

Onde tunger — og de finnes jo, hr. President — vil mene at man ved denne siste enestående gave til teatret har løst teatersaken i Trondheim for tid og evighet, så vidt som der i fremtiden neppe vil bli behov for flere teaterjubileer i Prinsens gate.

I så fall står en gammel, ærverdig teaterbygning ledig for innflytting. Kanskje forholdene ligger idéelt til rette for byplanleggere, hr. President. Har De forsøkt å spille teater på Værnes flyplass, hr. President? God fornøyelse, og godt nytt år.

*Tiltalte: (Gørli Mathisen)
«Hvordan var det, mine venner, i femtiårene?. Hva var det dere trøndere forlangte av oss politikere i femtiårene?».*

**Desember -76
Kjell Stormoen**

Makt eller avmakt?

Har kommunepolitikerne makt, eller opplever den folkevalgte sin situasjon mest preget av avmakt, — i klørne på planleggere, utredere, pressgrupper, osv?

Vi har stilt tre bystyreprerentanter fra Trondheim dette spørsmålet, og de svarer slik:

Anne-Kathrine Parow, Arbeiderpartiet:

I sin alminnelighet syns jeg det er for lett vint å skylde på ekspertene når en mister taket på en sak. Man er ikke mer avmektig enn man selv gjør seg til. Ekspertene eksisterer som et hjelpemiddel, — det er politikerne som har styringen. Det er selvfølgelig en fordel å ha en helhetlig angrepsvinkel på en sak, men en må innse at enkelte spørsmål er så innfløkte at en trenger ekspertise.

Det som imidlertid kunne være mere ønskelig var at de folkevalgte fikk del i ekspertenes planleggingsarbeid på et tidligere tidspunkt. Det er lettere å komme med spørsmål og innvendinger i en tidlig fase av arbeidet enn når kostbare utredninger legges på bordet.

Ekspertene er vel på sin side redd for ikke å få arbeidsro, og det forstår jeg. Men det eksisterer her en balansegang mellom utredernes behov for å drive fram sitt arbeid og politikernes muligheter til å gripe inn. Og jeg mener at den balansen i dag ikke er helt riktig.

Men etter fem år som medlem av bystyret opplever jeg ikke spørsmålet om makt og avmakt som det største problemet, men tendensene til usakelighet i kommunepolitikken. Det er ikke spørsmål om hva som blir sagt, men hvem som sier det, det er ikke spørsmål om hva som blir gjort, men hvem som gjør det. Det synes jeg er ille.

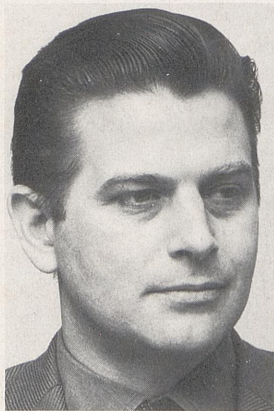
Jeg misliker også at enkelte politikere alt for lett trekker på skuldrene til aksjoner som oppstår rundt omkring i byen. Alt oppriktig engasjement er bedre enn passivitet, og engasjement fortjener å bli tatt høytidelig.

Kjell Einar Amdahl, Høyre:

Jeg opplever ingen avmakt vis-a-vis utredere og planleggere fordi de arbeider etter retningslinjer politikerne legger opp. Ethvert bysamfunn er i sitt historiske utgangspunkt en konsekvens av at det eksisterer behov for konsentrert menneskelig aktivitet. Slik konsentrasjon har vært en betingelse for den allsidige kulturut-

Anne-Kathrine Parow

Kjell Einar Amdahl

vikling som har skapt det demokratiske vel-ferdssamfunn. Enkelte er dessverre tilbøyelige til å se bort fra premissene for byens eksistens, når de i den aktuelle debatt gir begrepet «press» en rent negativ ladning. I misforstått omsorg for det bestående, kommer de i skade for å fornekte selve drivkraften i den livsutfoldelse som gir urbaniseringen mål og mening. Det man i denne sammenheng kaller «press», er for meg som praktisk politiker ingen trusel om død og fordervelse, men en inspirerende utfordring.

Hvis det **ikke** var noe «press på byen», ville det virkelig være grunn til bekymring. Derfor gjelder det å bekjempe fordommer som bæres frem på motebølger av fantasiløst protest-hysteri, og som truer med å legge en klam hånd over alt som smaker av skapende initiativ, fornyelse og levende virksomhet. Den eneste gang jeg opplever avmakt, er når jeg forsøker å fremme en argumentasjon overfor disse protest-gruppene. Ingen skal underslå problemene. Men de er ikke uløselige, såfremt det vises politisk mot og vilje til å tenke positivt. Med de ressurser som står til rådighet, skulle grunnlaget for en nøktern utviklings-optimisme være bedre enn noen sinne.

Brit Hassel

Brit Hassel, SV:

Politikeren har makt til å si ja eller nei, men hun eller han bestemmer ikke selv hva de skal få lov til å ta stilling til, med andre ord, — de alternativer som eksisterer.

Plasseringen av Ståltaugen, som Trondheim bystyre nylig behandlet, synes jeg er typisk eksempel i så måte. Bedriften stilte massiv makt bak kravet om å få flytte til Lade, hvis ikke ville den etablere seg utenfor Trondheim. Prinsipielt kunne jeg tenkt meg Ståltaugen lagt til Heimdal, men ingen andre alternativer var utredet. Hadde så vært gjort, ville stemmegivningen i bystyret blitt en annen.

Gjennom det år jeg har vært medlem av bystyret har det slått meg i hvor stor grad makten ligger andre steder og utenfor de fleste folkevalgtes rekkevidde. Mot ekspertveldet har du bare din egen fornuft, og det er ofte et spinkelt våpen når man ikke kjenner de innviddes viten. I regulerings saker fins det drøssevis av eksempler på det.

De holdningsendringer som skjer hos vanlige folk registreres sist hos politikerne, og når signalene til slutt oppfanges, vil prestisje-

hensyn telle mest. Man vil ikke innrømme at man har gjort feil.

Det flertallet en gang har bestemt, er det vanskelig å endre på. Dette er holdninger som mest eksisterer i de store partiene og innenfor de etablerte systemene.

Men det som mest skremmer meg, er at min mangel på egen viten, fordi beslutninger tas og makt utøves andre steder, er med på å forstørre eksisterende skjevheter.

J.

Gruppen bak «Press på by'n»:

1. rekke: Gørli Mathisen, Bjørn Fougner, Gerdi Schjelderup og Halvard Lydvo. 2. rekke: Synnøve Strigen, Ida M. Frederiksen og Morten Reinan. 3. rekke: Harald Brenna, Pelle Arntzen, Jan E. Indergaard, Mentz P. Indergaard og Ells-Beth Sjøbakk.

Bakklands-patrioten

Det gnistrer fra Arnfinn Ramberg (71 år) bare når han som visstnok landets eneste gjørtler bruker slipemaskinen på nystøpt messing. Selv er han et relativt stillfarende menneske som ikke bråker i utide. Men han løfter stemmen et hakk når han kommer inn på spørsmålet om bevaring av Bakklandet.

Han er en av de mange Bakklands-beboere som står beinhardt på at bydelen må bevares som boligområde — og det er han villig til å slåss for.

Gjennomføres reguleringsplanen for Bakklandet, blir han uten både hus og jobb. I bakgården til Nedre Bakklandet 23 ligger Nidaros Metalvarefabrik som sysselsetter tre mann. Sønnen driver bedriften sammen med ham. Han er 35 år og tredje generasjons gjørtler, hvilket er en håndverker som støper og arbeider i messing. Bedriften ble etablert på

Arnfinn Ramberg i arbeid på verkstedet. (Foto: Johan Jensen)

Bakklandet i sine nåværende lokaler i 1917. Den gang eksisterte den i hovedsak på levranser til skipsbyggeriene. I dag produserer og selger Ramberg lysestaker og pyntegjenstander i messing. Han har bodd på Bakklandet siden faren gikk i gang her, og startet som visergutt før han selv begynte i lære som gjørtler.

I dag er han eldste styremedlem i Velforeningen, og en ivrig talsmann for sin egen bydel. — I dag føler vi mer enn noen gang et håp om at vi skal kunne stoppe rivingen og redde Bakklandet som boområde, sier Ramberg. — Vi føler at vi har mange med oss, både gamle og unge. Interessen for Bakklandet har tatt seg voldsomt opp. Det opplever vi både her og i kontakt med folk fra andre bydeler. Det er ikke lengre siden enn slutten av 60-årene at det så helt mørkt ut. Strøket sto for sanering og totalt forfall. Nå ser det helt annerledes ut. Det virker også som de mest saneringsfrelste etater innenfor kommunen i dag er i villrede, og det gir seg mange inkonsekvente utslag.

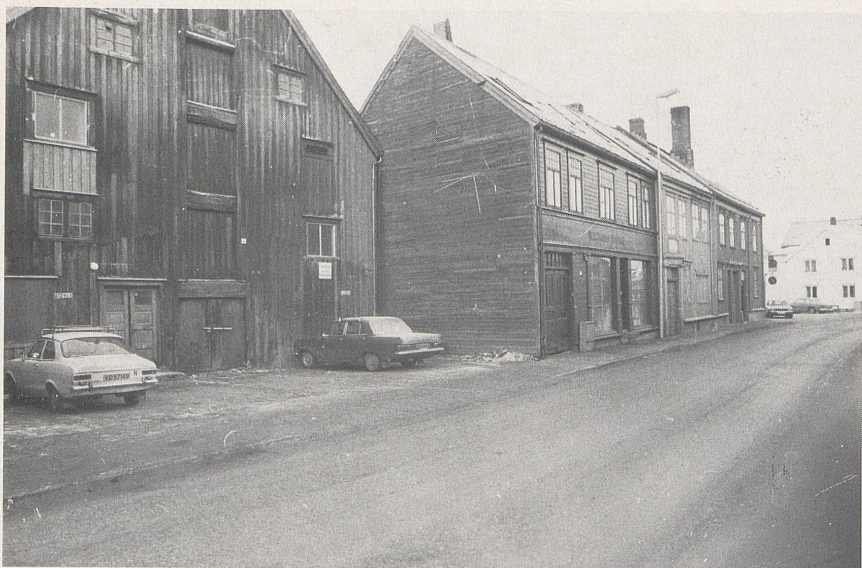
For kort tid siden foretok Velforeningen en registrering av leiligheter i strøket. På strekningen Vollabakken til Bakke bru fant vi at kommunen hadde 24 leiligheter stående

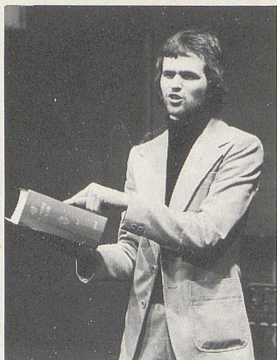

Meddommeren: (Synnøve Strigen) «Hvilken vekt tillegger De den almene opinion?»

*Skal disse husene på Øvre
Bakklandet (øverst) og
Nedre Bakklandet
(nederst) også rives?
(Fotos: Johan Jensen).*

Forsvareren: Bjørn Fougner) «Hvor i norsk lov står det at det er tillatt å okkupere hus?».

tomme. Av dem var 17 beboelige. Det er selvsagt også en måte å la en bydel forfalle på. Boligmassen på Bakklandet er i hovedsak fra 1860/70-årene. Ramberg har bodd her hele sitt voksne liv og kjenner strøket ut og inn. Han har ingen svermeriske holdninger til det «pittorreske» Bakklandet. Han vet at mange hus er i en dårlig forfatning, men han har en nøktern oppfatning av hva som kan gjøres: — Først og fremst må vi se til å få bevart de gårdene som er igjen, — så må vi gå i gang med å høyne standarden. Det er ingen sak å gjøre husene i stand hvis det bare er vilje til stede. Men aller først må det fattes en avgjørelse om at Bakklandet skal bevares. Alt annet er meningsløst, sier Arnfinn Ramberg.

J.

Fra forestillingen: F.v. Synnøve Strigen, Gerdi Schjelderup, Harald Brenna, Gørli Mathisen og Bjørn Fougner.

Da lo bystyret

I begynnelsen av 50-årene var Nea-utbyggingen et ofte tilbakevendende tema i Trondheim bystyre. Daværende ordfører John Aae kjempet med glød for denne ene av sine kongstanker. I møtet som skulle diskutere den såkalte Nea-kontrakten la han fram lånebetingelser som han mente var svært gunstige fra Trondheims synspunkt. Hele utbyggingen skulle finansieres av den svenske handelsbanken via Stockholm by, mot at Stockholm fikk avta 50 prosent av kraftproduksjonen.

Derfor skulle renten bare være 5 prosent. Ordførerens konklusjon var: «Dette var et gunstig lån — fem prosent rente oppnådde man ikke annet sted».

Da var det en representant for opposisjonen som reiste seg og protesterte: — Jo, herr ordfører, men vi må ikke glemme at det her er snakk om svenske prosenter — — —

Det var første budsjettmøte i bystyret etter at den nye tellemåten var innført. Den samme ordfører Aae imponerte bystyret med å legge fram hele budsjettets enorme tallmengde på den nye tellemåten uten feil og lyte.

Etter det var det en av hans egne partifeller som grep ordet og noe beskjemmet sa: I motsetning til ordføreren behersker jeg ikke den nye tellemåten, men likevel drister jeg meg til å henvise til kapitel fjorten — — —

Trondheim bystyre diskuterte gatenavn i den nyutbygde bydelen Sjetnemarka. En lokalkjent representant kritiserte gatenavnkomiteen for at den i et tilfelle hadde anvendt navnet Granhaugen, — for som vedkommende sa: «Det står ikke ei eneste gran der;». Hvorpå komiteens formann raskt repliserte: Nei, men har vi noen garantier for at det bor bare jomfruer i Jomfrugata?».

J.

*Dette skal også vekk!
(Foto: Indergaard).*

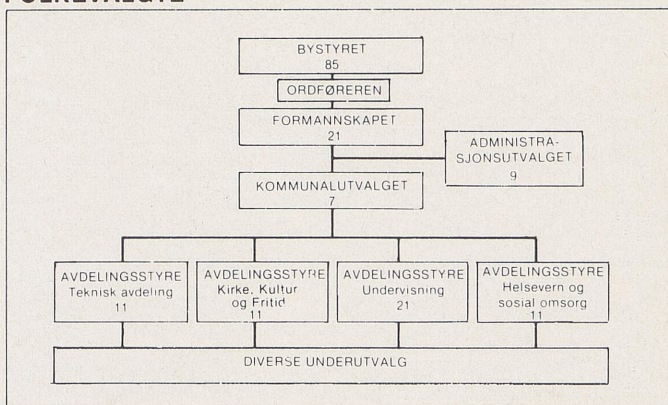
To enaktere på Loftet

I vårsesongen blir virksomheten på Teaterloftet mer kontinuerlig enn den har vært på høsten. Etter «Press på by'n» følger en forestilling med to enaktere. Det dreier seg om Bertolt Brechts «Dansen» som er skrevet i 1939 og oversatt av Klaus Hagerup, og Samuel Becketts «Krapps siste spole». Den siste er fra 1959 og er oversatt av Pål Løkkeberg. Ola Moum setter i scene, og Ida M. Frederiksen er scenograf. Begge enakterne har bare to roller, og de spilles av Harald Brenna og Per Frisch. Det blir premiere omkring 20. februar, det vil si rett etter «Press på by'n». Senere blir det på Loftet premiere på Allan Edwalls «Gary» som settes i scene av forfatteren selv. Som kjent gjester Allan Edwall som Stivhatten i «Kranes Konditori» på hovedscenen.

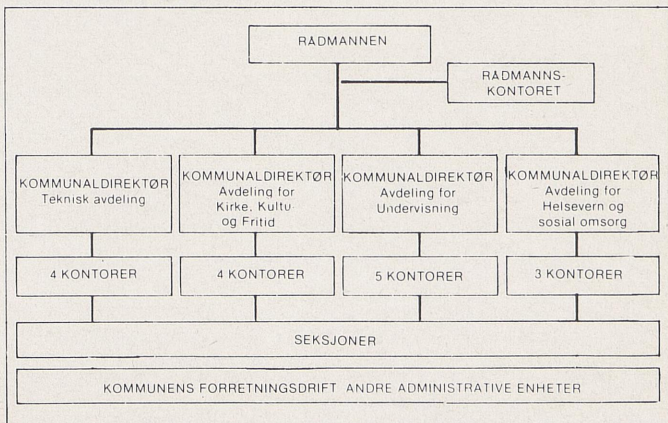
Trondheim kommunes organisasjon

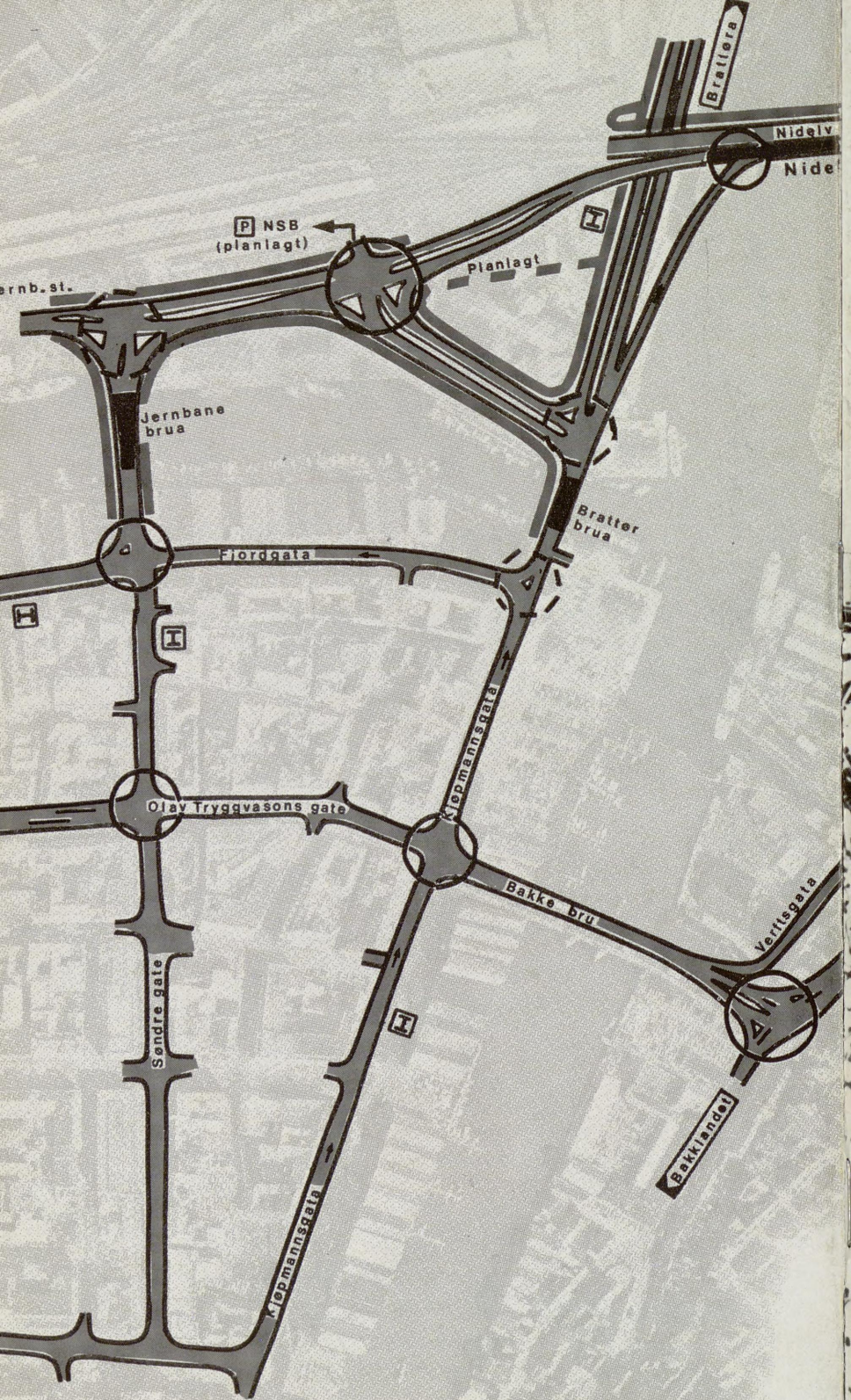
Fra 1. januar 1976 gjelder følgende organisasjonsmønster for Trondheim kommune:

FOLKEVALGTE

ADMINISTRASJONEN

P NSB
(planlagt)

Jernbane
brua

Flordgata

Olav Trygvassons gate

Søndre gate

Kjøpmannsgata

Kjøpmannsgata

Bakke bru

Bratter
brua

Bakklundet

Verrisgata

Brattøra

Nidelv
Nide

Planlagt

arnb.st.